

v evropské politice (14. 11. – 20. 11. 2016)

Událost týdne:

20. listopadu proběhlo první kolo hlasování o kandidátovi konzervativní pravice na francouzského prezidenta, v němž zvítězil bývalý premiér François Fillon, když získal zhruba 44,2 % hlasů. Do druhého kola společně s ním postoupil i další expremiér Alain Juppé, kterého podpořilo asi 28,5 % hlasujících. Z boje o prezidentský post naopak vypadl někdejší prezident Nicolas Sarkozy, který se zhruba 20,6 % hlasy skončil třetí.

14. listopadu začala v Krakově v rámci nového vyšetřování příčiny úmrtí obětí letecké havárie u Smolenska v roce 2010 exhumace ostatků polského exprezidenta Lecha Kaczyňského a jeho manželky Marie. Při havárii, kterou dle dosavadních výsledků vyšetřování způsobila lidská chyba a špatné počasí, přišlo o život téměř sto nejvyšších polských politiků a vojenských velitelů. Obnovu vyšetřování iniciovala vládnoucí konzervativní strana Právo a spravedlnost, podle které je možné, že se exprezident stal obětí atentátu v důsledku polsko-ruského spiknutí.

15. listopadu byl v Rusku zatčen ministr hospodářství Alexej Uljukajev kvůli podezření z přijetí úplatku výměnou za vystavení kladného posudku, díky němuž odkoupila těžařská firma Rosněřf poloviční podíl v ropné firmě Bašněřf. Ruský prezident Vladimir Putin zbavil Uljukajeva ministerské funkce. Ruská tajná služba FSB údajně sledovala ministra již delší dobu a několik měsíců odposlouchávala jeho telefon. Zadržet jej měla přímo při přebírání úplatku. Zatčení prvního ministra od rozpadu SSSR rozpoutalo vlnu spekulací o vládní krizi způsobené mocenským bojem mezi konzervativci a liberály. Ruští analytici zpochybňují, že by ministr přebíral úplatek v hotovosti a jeho výše podle nich neodpovídala ministrově postavení. Prodej Bašněřfti navíc schválil již měsíc před údajným převzetím úplatku premiér Dmitrij Medveděv. Uljukajev, který patří k liberálům protestujícím proti rostoucím státním zásahům do ekonomiky, obvinění popírá a označuje jej za provokaci.

15. listopadu uvedla po jednání ministrů obrany zemí EU šéfka unijní diplomacie Federica Mogheriniová, že skrze intenzivnější spolupráci EU a NATO lze posílit i transatlantické vazby. Spolupráce s NATO zůstává podle ní pro EU absolutní prioritou. Dodala však, že EU do budoucna posílí i vlastní obranné schopnosti. Důraz bude přitom kladen na trvalou schopnost EU operačního plánování nebojových misí, například v rámci výcviku iráckých a libyjských vojáků, nebo na využití tzv. battlegroups, neboli bojových skupin EU, které by mohly mimo jiné doplňovat civilní části mise a asistovat při obnově země. Rozhodnutí EU o posílení obranné spolupráce nesouvisí podle ministrů s vítězstvím Donalda Trumpa v amerických prezidentských volbách. Trump již během kampaně zpochybnil spojenecké závazky USA vůči zemím NATO, které nebudou dostatečně přispívat do společného obranného rozpočtu.

20. listopadu oznámila spolková kancléřka Angela Merkelová na schůzi vedení své strany CDU, že se bude o kancléřský post ucházet i v příštím roce. Podle informací deníku Bild, odvolávajícího se na výsledky průzkumu veřejného mínění institutu Emnid, by si Merkelovou přálo vidět nadále ve funkci kancléřky 55 % Němců.

20. listopadu informovala agentura Reuters, že turecký prezident Recep Tayyip Erdogan před novináři prohlásil, že Turecko se nemusí stát členem EU „za každou cenu“. Současně měl uvést, že namísto EU se může Turecko připojit k Šanghajske organizaci pro spolupráci, respektive bezpečnostnímu bloku zahrnujícímu Rusko, Čínu a středoasijské republiky. Takový krok by podle Reuters znepokojil zejména turecké spojence v NATO a další západní spojence.

Telegraficky

- Dne 14. listopadu se německá vládní koalice SPD a CDU dohodla na společném kandidátovi na německého prezidenta, kterým bude dosavadní ministr zahraničí Frank-Walter Steinmeier (SPD).
- Dne 16. listopadu podepsal ruský prezident Vladimir Putin rezoluci, podle které Rusko odebírá svůj podpis z Římského statutu, zakládající smlouvy Mezinárodního trestního soudu (ICC), který Rusko nikdy neratifikovalo. Rusko tak k ICC nepřistoupí, neboť podle něj nejsou jeho rozsudky nezávislé a objektivní.

